

Ренесанс в Англії: здобутки та представники. Здобутки драматургії Вільяма Шекспіра. Філософські й моральні проблеми в трагедії В. Шекспіра Гамлет. Провідні мотиви твору.

Мета — формувати компетентності: *предметні* (знання особливостей театру шекспірівської доби, творчого спадку драматурга, історії написання трагедії «Гамлет»; навички роботи з текстом; усне зв'язне мовлення; логічне мислення; допитливість; уміння працювати в парах; естетичний смак); *ключові* (уміння вчитися: пізнавальну активність, критичне мислення; комунікативну: навички спілкування в колективі й толерантне ставлення до думок і почуттів оточуючих; інформаційну: уміння визначати роль деталі в тексті; навички роботи з книгою; загальнокультурну: читацькі інтереси; світогляд).

Тип уроку: урок опанування нових знань.

Обладнання: портрети В. Шекспіра, видання його творів, ілюстрації до них.

Перебіг уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Перевірка домашнього завдання. Усне словесне малювання

- Розкажіть, яким ви уявляєте рай.
- Перекажіть ключові епізоди частини III «Божественної комедії» Данте.

2. Слово вчителя з елементами бесіди

— Вільям Шекспір, англійський драматург і поет,— одна з найвидатніших постатей доби Відродження. Його п'єси і зараз грають в усіх театрах світу, вивчають у школах і не перестають дивуватися силі генія їхнього автора.

- Що нового вніс В. Шекспір у жанр сонету? (Змінив схему сонета (три чотиривірші й один двовірш); розширив тематику; збагатив зображально-виражальні засоби, застосовуючи символіку, метафори, яскраві порівняння, поетичні асоціації.)
- Чому саме В. Шекспіра називають геніальним поетом і драматургом доби Відродження? (Тому що він не мав рівних за здатністю заглибитися в людську психологію, її найпотаємніші куточки, опоетизував людину та красу її почуттів, досконало володів майстерністю драматурга.)
- Скільки сонетів написав В. Шекспір? (154.)
- Кому Шекспір присвячував свої сонети? (Другові та «смаглявій леді».)

· Хто перекладав твори В. Шекспіра українською? (М. Старицький, П. Куліш, Ю. Федькович, Панас Мирний, І. Франко, Леся Українка, М. Кропивницький, М. Рильський, Борис Тен, М. Бажан, В. Мисик, І. Стешенко, Д. Паламарчук, Г. Кочур та ін.).

3. Інтерактивна вправа «Мозковий штурм»

· Стисло занотуйте на дошці усе, що вам відомо з курсу історії, літератури й мистецтва про Відродження.

· На вашу думку, як відмова від принципів Середньовіччя вплинула на мистецтво? (Як і за доби античності, знову формується культ людської особистості, що спонукало митців до пошуку нових шляхів осмислення дійсності, форм і суті відображення.)

4. Інтерактивна вправа «Броунівський рух» (робота в групах)

· У трьох групах опрацюйте текст на картках. Після цього по черзі один представник від кожної групи переходить до інших груп, і в такий спосіб відбуватиметься обмін здобутою інформацією. Наприкінці роботи кожний має знати зміст кожної з 3 карток.

Матеріал для опрацювання у групах

1-ша група. Хронологічні межі й періоди англійського Відродження

Час розквіту англійського Ренесансу — XVI та початок XVII ст.

Періодизація англійського Відродження

- Передвідродження (з кінця XIV ст.) — Джеффри Чосер (24 віршованих «Кентерберійських оповідань», написаних у дусі «Декамерона» Дж. Боккаччо).
- Раннє Відродження (I половина XVI ст.) — Томас Мор («Утопія»).
- Середнє Відродження (II половина XVI ст.) — Філіп Сідні (108 сонетів «Астрофіл і Стелла», Едмунд Спенсер (поема «Королева фей»), Джон Лілі (роман «Евфуес»), Крістофер Марлоу (драма «Трагічна історія доктора Фауста»).
- Пізнє Відродження (межа XVI-XVII ст.) — Вільям Шекспір (сонети; трагедії «Ромео і Джульєтта», «Макбет», «Отелло», «Гамлет», «Король Лір» та ін.; комедії «Приборкання норвільської», «Сон літньої ночі», «Багато галасу даремно» та ін.; історичні хроніки).

2-га група. Англійське Відродження в музиці й образотворчому мистецтві

Інтерес до античної культури виник в Англії вже на початку XVI ст., а розквітло англійське Відродження за часів правління Єлизавети I, яку сучасники називали

матір'ю нації. Мистецтво Середньовіччя стрімко поступалося вимогам нової доби. Заможні меценати охоче підтримували творчих особистостей матеріально. Аристократи захоплювалися мистецтвом і замовляли свої портрети запрошеним до Лондона іноземним художникам Гансу Гольбейну Молодшому (німцю за походженням) та Гансу Еворту (фламандцю з Антверпена). Популярності зажив також англієць Ніколас Хіллард (Гіллард) — ювелір, художник і майстер мініатюри. Музиканти позбувалися суворих лещат середньовічних правил, створюючи вокальну та світську музику (Томас Вілкс, Джон Дауленд та ін.), танцювальні мелодії й обробки народного фольклору (Френсіс Каттінг та ін.), клавірну музику (Вільям Берд та ін.). Навіть церковна музика за часів Ренесансу здобула нове звучання: зокрема, у месгах і мотетах Роберта Ферфакса й Томаса Талліса, антемах (багатоголосний вокальний твір за текстом Псалтирі англійською мовою) Томаса Томкінса

3-тя група. Англійське Відродження в літературі

Досягнення англійського Відродження найбільше відбилися не в образотворчому мистецтві, а в літературі осягнення ідей Відродження й гуманізму в Англії збіглося з добою маньєризму та раннього бароко, що також певною мірою мали обмежений характер у цій країні. Тут часто використовували форми, вироблені в інших мистецьких центрах — Італії, Нідерландах, частково — Франції. Англійська література була представлена жанрами ліричної поезії, психологічної прози та драматургії, особливо трагедії. Їй були властиві демократизм, оптимізм, реалістичні тенденції.

Англійське Відродження мало аристократичний характер, а королівський двір посів місце головного ренесансного центру країни. Інтелектуальна еліта Англії мала всі умови для освіти й самовдосконалення, опанування найкращих здобутків попередників, із якої б країни вони не були. Саме при дворі короля Генріха VIII працювали гуманіст Томас Мор і художники Ганс Гольбейн Молодший та Ніколас Хіллард, а при дворі королеви Єлизавети I — поет Філіп Сідні та драматург Вільям Шекспір.

У поезії та драматургії тогочасні англійські митці посіли провідні позиції в Європі, а імена англійських митців уславили країну — Філіп Сідні (1554-1586), Крістофер Марлоу (1564-1593), Бен (Бенджамін) Джонсон (1573-1637) та ін. Саме в Англії склалися передумови для розвитку таланту величної постаті європейської культури — Вільяма Шекспіра.

III. ОГОЛОШЕННЯ ТЕМИ Й МЕТИ УРОКУ. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Евристична бесіда

· На театрі, у якому грав та для якого писав п'єси видатний Шекспір, було написано латиною: «*Totus mundus agit histrionem*» — «Увесь світ лицедіє». Як ви розумієте ці слова?

· На вашу думку, чому їх було написано на театрі Шекспіра?

IV. РОБОТА НАД ТЕМОЮ УРОКУ

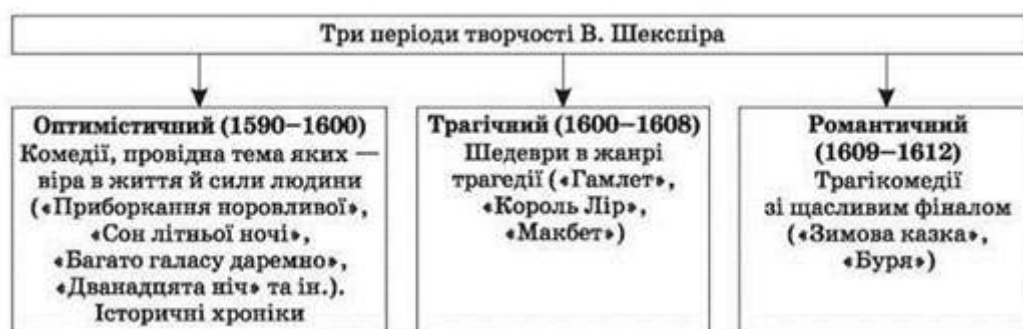
1. Повідомлення учнів (за випереджальним домашнім завданням; запис до зошитів)

(Учень (учениця) виступає із повідомленням про театр шекспірівської доби.)

2. Практична робота

· Колективно складіть схему «Три періоди творчості В. Шекспіра».

Очікуваний результат

Усього написано 37 п'єс, 2 поеми та 154 сонети.

3. Повідомлення учнів (за випереджальним домашнім завданням; запис до зошитів)

(Учень (учениця) виступає із повідомленням про шекспірівське питання.)

4. Слово вчителя

— У часи Шекспіра було прийнято створювати п'єси на основі вже наявних. Не була винятком і трагедія Шекспіра «Гамлет». Сюжет її досить давній: існувала скандинавська сага про данського принца Амлета, який жив у VIII ст. Легенду про нього уперше записав данський літописець Саксон Грамматик наприкінці XII ст.

П'єсу на цей сюжет 1589 р. склав один із сучасників Шекспіра. Ім'я автора невідоме, але припускають, що це був Томас Кід (1558-1594). Шекспір переробив цю п'єсу (1600-1601). Трагедія мала настільки приголомшливий успіх, що глядачі наступні шедеври порівнювали з нею, висловлюючись так: «*Це прекрасно як «Гамлет»!*». Зауважимо, що для сучасників Шекспіра це була передусім драма кровавої помсти данського принца за вбивство свого батька.

5. Словникова робота (запис до зошитів)

Трагедія — це драматичний твір, що втілює непримиренний конфлікт між героями й завершується смертю одного або кількох героїв

6. Аналіз тексту літературного твору

- Яка подія приголомшила офіцерів королівської варти? (*Поява Привида.*)
- від кого про це дізнався Гамлет? (*Від свого друга Гораціо.*)
- Як розвиваються на цей момент стосунки Гамлета з королем та королевою? Наведіть цитати, прокоментуйте їх.

(Учні читають та аналізують діалог Гамлета та короля (сцена 3).)

- Про що дізнається Гамлет від Привида? (*Гамлет дізнається, що його батько помер не від укусу змії, як було оголошено у королівстві, а від отрути, яку влив у вухо королю Клавдій, коли той спав у саду. Привид закликає принца до помсти, але просить його пощадити матір, яка не причетна до смерті чоловіка.*)
- Що вирішує Гамлет?

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗДОБУТИХ ЗНАНЬ

Інтерактивна вправа «хто є хто?»

- Поєднайте стрілками героїв трагедії та їхній соціальний статус.

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

1. Розвиток зв'язного мовлення (запис до зошитів)

- Запишіть до «Скарбнички мудрості» афоризми з трагедії В. Шекспіра «Гамлет»:
 - «Можна жити з усмішкою й з усмішкою бути негідником; в усякому разі в Данії»;
 - «Звихнувся час... О доле зла моя! / Чому його направить мушу я?...»

2. Інтерактивний прийом «Незавершене речення»

- Завершіть речення:
 - «Мені вже було відомо...»;
 - «Проте я навіть не здогадувався (не здогадувалася), що...»;
 - «Відтепер я знатиму про...».

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Прочитати дії II та III трагедії В. Шекспіра «Гамлет».